

СПОСОБИ ТА ЗАСОБИ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ІРОНІЇ В МАНІПУЛЯТИВНОМУ ДИСКУРСІ ПОЗИТИВУ

Статтю присвячено вивченню одного з типів реагування на маніпулятивну тактику підвищення значущості співрозмовника. Зроблено спробу виокремити способи побудови реактивних іронічних висловлювань, з'ясувати та проаналізувати типові засоби репрезентації іронії в реакціях на позитивнооцінні експресиви-маніпулеми. Автор описує засоби фонетичного, лексичного, морфологічного та синтаксичного рівнів, а також засоби створення іронії на рівні тексту. Наявність у складі іронічного висловлювання демінутивів показано як реакцію на компліменти-маніпулеми з неспливими формами іменників-номінацій адресата, типовими для ситуації міжгендерної комунікації.

Ключові слова: маніпулятивна тактика підвищення значимості співрозмовника, реактивне висловлювання, іронія, комплімент, маніпулема, засіб вербалізації.

Shkitska I. Yu. Methods and Means of Verbal Irony in Manipulative Positive Discourse.

The article is devoted to the research of one of the types of reaction to the manipulative tactics of increasing the significance of an interlocutor. Using Ukrainian language materials, the author makes an attempt to distinguish the methods for constructing responsive ironic utterances, finds out and analyzes the typical means of verbal irony in reactions to manipulatively-marked positively evaluative utterances.

The article studies periphrasis, correction, addition and commenting of manipulator's utterances; construction by an association caused by the component of a positively evaluative expressive or an accompanying utterance; reiteration-teasing, pseudo-agreement, re-asking, expression of surprise, asking; redirection of a positively evaluative utterance or an expressive, which demonstrates a positive attitude, ambiguous or humorous characterization nominations of a manipulator and the author considers them as main ways of constructing of ironic utterances.

Phonetic resources (mocking intonation), morphological resources such as using plural forms instead of singular, using first person plural instead of pronoun forms of second person, using imperative forms; lexical recourses – a game of words, antithesis, words with negative connotations in positively evaluative utterances, diminutive words are attributed to means of verbal irony as a reaction to manipulative tactics of increasing the significance of an interlocutor.

It is determined that reiteration, rhetorical questions, interjections, asymmetric constructions and complex sentences with an adverbial clause of condition are typical syntactic means of expressing irony in manipulative discourse. The author of the article regards associative irony, fixed expressions, modified idioms, paradox units as tools of verbal irony at the text level.

Key words: manipulative tactics of increasing the significance of an interlocutor, responsive utterance, irony, a compliment with a manipulative meaning, means of verbalization.

Велика наукова спадщина Лідії Андріївни Лисиченко є доказом її невичерпної любові до Слова, наполегливої та відданої праці на освітній ниві. Вельмишановній ювілярці – талановитому мовознавцю, вдумливому досліднику, заглибленому в природу мовних явищ, чуйній людині з тонким почуттям гумору й умінням помічати світле в людях, мудрому та доброму наставнику, який своїм життям і творчістю надихає молодь, залюблену в лінгвістику, на служіння Науці, – присвячую цю студію.

Феномен іронії привертає увагу дослідників різних галузей знань дуже давно. Загалом найбільшу кількість наукових студій, присвячених іронії, знаходимо в літературознавстві, але чимало наукових розвідок є й у доробку

учених-лінгвістів. Вони вивчають засоби вербалізації іронії в різних типах дискурсу, намагаються з'ясувати прагматичний потенціал іронічних висловлювань, розглядають іронію як комунікативну стратегію та спосіб мовленевої поведінки, адже іронія не існує в готовому вигляді, а виникає під час комунікації [7, с. 41]. Незважаючи на збільшення кількості наукових мовознавчих студій, присвячених феномену іронії ([3; 5; 10; 2; 9, 10; 11] та ін.), дослідження потребує вербальна репрезентація іронії в різних комунікативних стратегіях, що зумовлює актуальність нашої розвідки про вияв іронії в реакціях на маніпулятивну тактику підвищення значимості співрозмовника. Суть цієї тактики полягає в повідомленні адресату приємної для нього інформації шляхом позитивного оцінювання чи вираження прихильного ставлення до нього з метою зміни його поведінки чи ментального стану в інтересах мовця (див. про це більше [8, с. 60-76]).

Метою статті є визначення способів побудови іронічних висловлювань і специфіки їх мовної репрезентації в реакціях на маніпулятивну тактику підвищення значимості співрозмовника.

Матеріал дослідження становить авторська картотека, що налічує понад 5000 фрагментів текстів із висловленнями, які містять комунікативні події – факти здійснення маніпулятивного впливу, укладена методом суцільної вибірки з художніх текстів української літератури ХІХ-ХХІ ст.

В ініціальних висловлюваннях маніпулятора позитивом іронія не типова. Більшість іронічних висловлювань, що функціонують у маніпулятивному дискурсі позитиву, є реактивними. Реакція на маніпулему більшою мірою залежить від екстралінгвальних факторів – типу комунікативної ситуації та стосунків між комунікантами, зокрема від того, чи розкриває об'єкт маніпулювання наміри маніпулятора і чи прийнятним є його прохання чи дія, до якої він схиляє, для співрозмовника. Більшість іронічних реакцій на експресиви-маніпулеми припадає на ситуації неформальної інтеракції.

Іронія доволі рідко реалізується ізольовано на окремому мовному рівні, частіше спостерігаємо або паралельне використання засобів вираження іронії на різних рівнях, або своєрідний «ефект мотронки», коли різні / чи різнорівневі засоби вираження іронії нашаровуються один на одній, утворюючи складну комбінацію мовних засобів [4, с. 173]. Незважаючи на те, що в мовознавстві поширена думка про неможливість моделювання механізму створення іронії й створення вичерпного списку мовних засобів вираження іронічного змісту (див. наприклад [1, с. 435; 7, с. 40], спробуємо простежити тенденції в побудові іронічних висловлювань – реакцій на маніпуляцію позитивом.

Типова реакція адресата на маніпулятивно спрямований позитивно-оцінний експресив – іронія у вигляді повторення-передражнювання та перепитування, наприклад: (Лука залищається до Майоли)

– *Так, є на світі речі, до яких я ставлюся дуже серйозно. А от ти поводишся зі мною, як з малою дитиною.*

– *Бо для мене ти і є мала дитина, – [підтвердив Лука.] – Чарівна, хороша, добра. І, коли хочеш знати, я тебе дуже люблю.*

– *«Коли хочеш знати, люблю,» – [передражнила Майола] (В. Собко).*

У маніпулятивному дискурсі позитиву зустрічаємо також іронічну реакцію об'єкта маніпулювання у вигляді висловлень, що передають подив. Вони часто мають форму мовленнєвих одиниць вигуків типу: *Можна подумати!, Можна (собі) уявити!, Диви!, Ти ба!, Чи ти ба!, Аякже, Он як!, Отак-кої!, Ова!, Куди ж пак!, Ще б кого із собою зрівняли!* та запитань *І ви теж?, І ви в тому числі?, Мені не почулось?*, наприклад: (Пан Горленко намагається сказати своїй дружині про те, що він має великий борг).

— Яка ти до мене несправедлива, Єлюсенько. Я так пишаюся твоїм успіхом, твоєю красою і смаком. Та невже ти не помічаєш, що щось гризе мені душу? Я не хотів тебе турбувати, я шкодував твою молодість і безжурність, але <...>

— *Можна собі уявити! Йому заздрісно, що він не такий красунь і не такий випещений, як Потоцький, і що за ним не божеволіють жінки!* (З. Тулуб).

Частотною в досліджуваному типі дискурсу є побудова іронічних реакцій за асоціацією, яку викликає складник позитивнооцінного експресива чи висловлювання, що його супроводжує. Типове утворення іронічного висловлювання за асоціацією, що виникає внаслідок переосмислення одного з ключових слів компліментарного висловлювання — зазвичай такого, що відзначається оригінальністю, містить натяки тощо: *заплутались у косах — вичісувати, гарні / блакитні, сині очі — топитись в очах*, наприклад: (чоловік хоче використати для реалізації своїх планів дівчину)

— Що добре?

— Що вам складно. Мені не подобається, коли чоловікам просто.

— А ви — незвичайна дівчина. Цікаво, скільки чоловіків уже заплуталося у ваших косах?

[*Я знизала плечима:*]

— *Не знаю, ніколи не рахувала. Я просто вичісую їх кожен вечір. Гребінцем* (Л. Баграт).

Серед способів побудови іронічних відповідей на маніпулеми-схвалення виокремлюємо також перефразування, коригування, добудову або коментування висловлювання маніпулятора, наприклад: (художник пропонує своєму приятелю викладання в університеті)

— Чув, що в університеті якраз є місце художника. Може б, ви, Тарасе Григоровичу, туди <...> Яка б то радість була для киян <...>

— *Особливо для губернатора Бібікова*, — [додав глумливо Тарас] (В. Дарда);

(Гриць залицяється до незнайомки)

— *Не знаєш мене, а зачіпаєш, — каже сухо і відсуває його спокійним, разом відпорним рухом від себе. — Гадаєш — я зараз для кожного? Але я не для кожного. Кажу тобі: я не для кожного. Він* (Гриць. — І. Ш.) *споважнів.*

Я виджу, що ти красна, мов русалка, а дівчата красні я люблю.

То не штука.

І тебе я любив би (О. Кобилянська).

Парадокси іронічного тексту — одиниці добре знайомої мови «набувають незвичної інтерпретації, а добре знайомі ситуації підводяться під дещо

неочікувані категорії» [6, с. 123]. Іронічна реакція часто будується на дво-значності експресива-маніпулеми / висловлювань, що його супроводжують: об'єкт маніпулювання обігрує значення, яке маніпулятор не мав на увазі, або має вигляд нетипового для певної комунікативної ситуації коментаря, наприклад: (Гриць гармонізує стосунки з дівчиною, яка йому сподобалась)

Кінь пожде, а я ні, бо на мене мама жде, – [відповідає вона (Тетяна. – І. Ш.)].

Ти пождеш, – [каже він (Гриць. – І. Ш.) рішуче хвилюючим голосом,] – щоб я надивився на ті твої брови, що тобі їх чорти над очима змалювали <...> – Дивися! – [каже вона] (О. Кобилянська); (Хвиля залицяється до Марусі)

МАРУСЯ. <...> Не забувайте, що ви для мене звичайний гість, друг мого мужа, і що я вам поводу ніколи не давала зневажати мене!

ХВИЛЯ. Чим же я вас зневажаю? Я б тільки хотів бути рідним для вашої душі і серця! Я вас давно любив і люблю, а ви не хочете зо мною ласкаво говорити! <...> Не хочете знати мене!

МАРУСЯ. Я вас знаю (І. Карпенко-Карий); (начальник залучає свого підлеглого до роботи)

– Тоді бери папір і чекай <...>. Повернеш їм, коли скажуть. І ще одне: ти нишпорка, хлопець з головою <...>

– Це мені відомо, – [Роман підвівся.]

– Не спіши. Ти мені – як рідний син, і тому, щоб не знудив світом, пропоную ще одну роботу, за сумісництвом. Вона тобі зайвою не буде (В. Авраменко).

Іронічна реакція у вигляді доповнень компліменту на свою адресу може бути спричинена паузами під час компліментоговоріння, що маркують хвилювання, брак слів або перебільшену оцінку, наприклад: (Іван залицяється до Мар'яни)

– А таки нема. Як писали старі романісти, дами серця у мене немає <...>.

[Мар'яна аж зупинилася]:

– Як це – нема? Ви такий <...> такий <...> – [Вона не могла знайти підходящого слова.]

– Такий вигідний жених? – [жартома підказав Іван] (В. Гаман).

Передачі іронічного значення в реакції на тактику підвищення значимості співрозмовника слугують двозначні висловлювання з контактним чи дистантним маркером уточнення, наприклад: (майор хвалить підлеглого) [Щасливий майор обійняв Ільницького. Старший лейтенант здивовано світив очима.]

– Геній ти наш! Далеко підеш.

– Я вже й так далеко пішов. Після листівок Бузини пошлють у кімнату неповнолітніх (Б. Хижняк);

Типовою для маніпулятивного дискурсу позитиву є побудова іронічного висловлювання на основі складника позитивнооцінного експресива, наприклад:

(на курорті чоловік залицяється до жінки)

– Що сталося? – [стурбувалася Оляна].

– Сталося. Мені здається, що я в тебе закохуюся. І з великою швидкістю. Ти така <...> ти така <...> звичайна <...> Проста. Звичайнісінька вчителька у школі. Без фокусів, без претензій. Просто жінка. Красива. Умієш слухати. Мені так добре з тобою. Давно вже <...> ні, неправильне формулювання <...> не давно. Ніколи, чуєш, ніколи мені не було так добре з жінкою. Ще трохи і я закохуюся **по вуха**.

– **Ну, по вуха – не страшно. Мозок залишається неушкодженим**, – [вколота Оляна, яка почула про себе таке уперше – «проста, звичайна <...>». Це її, зірку, щоправда місцевого масштабу, називають простою і звичайною?] (Л. Романчук).

У маніпулятивному дискурсі позитиву знаходимо також іронічні реакції адресата у вигляді переадресації позитивнооцінного висловлювання чи експресива, що маркує прихильне ставлення на зразок *Кажть це своїй нареченій / дружині та ін.*, наприклад: (Гострохвостий хоче сватати багату дівчину – Єфросину, про що знає Оленка, до якої він залицяється)

ГОСТРОХВОСТИЙ. Нічого, тут ніхто не бачить. Для вас я готовий не тільки що відра нести, для вас я переніс би усю криницю до вашої хати.

ОЛЕНКА (спокійно) Не треба мені вашої помочі. Донесу й сама, як здужа-тиму.

ГОСТРОХВОСТИЙ. Для вас, для вас я готовий ціле Дніпро перенести у вашу хату.

ОЛЕНКА. Перенесіть для своєї Єфросини. Таких помічників мені не треба (одходить з відрами) (І. Нечуй-Левицький).

Зауважимо, що такі реакції притаманні не тільки ситуаціям флірту. Іронічні висловлювання, у яких адресат «переадресовує» позитивнооцінний експресив, спостерігаємо і тоді, коли співрозмовник розуміє наміри маніпулятора, але не має бажання виконувати дію, до якої він схиляє, наприклад: (підлеглий не хоче, щоб начальник залучав його до небезпечної операції)

– **Ви геній!** – [аби завчасно не насторожити Ререха, сплеснув у долоні з удаваним захопленням.] – Уявляю, якого тарараму наробить у Києві така операція! Нікому ж ще з наших не вдалося визволяти смертників перед стратою.

– **От вам і належить здивувати світ.** А описля, коли будете зі своїми «хрещениками» вже в лісах, я засиплю місто зверненнями до населення з відповідною ціною за вашу голову <...> (І. Головченко, О. Мусієнко).

У маніпулятивному дискурсі позитиву функціонують також іронічні висловлювання у вигляді псевдозгоди, часткової згоди, а також згоди, побудованої на протиставленні, наприклад: (сільський учитель домагається симпатії доньки священика) Почав розмову від того, чи Зоня по вакаціях поїде до семінарії.

– **Се залежить, певно, від того, чи не приїде хтось до Залісся.** Нічого в тім не було би дивного. **Ви гарна панна.**

– **Ага, гарна!** – [відповіла Зоня, але ласкавіше глянула на Дороша].

– **Ви знаєте, що я на компліменти не щедрий.** Кажу правду.

– **Ба, коби-то була правда!** – [зітхнула вона] (О. Маковей);

[Аж ось наздоганяє його (Кирила Тура. – І. Ш.) **Петро Шраменко.**]

– Чого ще оцей бабський реп 'ях од мене хоче? – [каже, зупинившись, Кирило Тур].

– Кирило! – [каже Шраменко.] – У тебе душа щира, козацька <...>.

– А вже ж не жидівська, – [каже запорожець].

– Ми їдемо з панотцем на смерть у Паволоч.

– Боже вам поможи: діло не ледаче!

– Передай од мене два слова Череванівні (їїого коханій. – І. Ш.), передай так, як з того світу! (П. Куліш);

У ситуаціях неформального спілкування типовими є іронічні реакції, що містять неоднозначні номінації або номінації-жарти для характеристики адресата, наприклад: (діти хочуть отримати від підполковника потрібну інформацію)

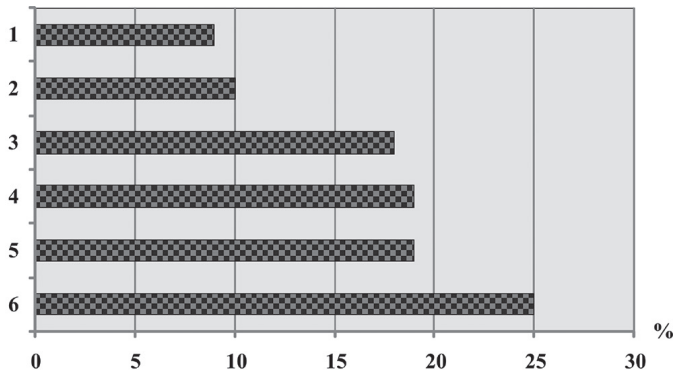
[Підполковник увімкнув мотор, і «Волга» із м'яким шурхотом рушила з двору. Якийсь час їхали мовчки. Потім Вадька відкашлявся і сказав:]

– Гарна машина! [Борис теж відкашлявся і додав:]

– Амортизація хороша. І гальма <...>

– **Ви, я бачу, спеціалісти**, – [обернувся на мить і підморгнув підполковник. Натка зневажливо хмикнула] (Всеволод Нестайко).

Визначену за результатами нашого дослідження частотність репрезентації способів побудови іронічних висловлювань-реакцій у маніпулятивному дискурсі відображено на рисунку.

- 1 - Неоднозначні або жартівливі характеризаційні номінування маніпулятора
- 2 - Переадресація позитивнооцінного висловлення чи експресива, що маркує прихильне ставлення
- 3 - Висловлення-маркери подиву, перепитування, запитання
- 4 - Повторення-передражнювання, псевдозгода
- 5 - За асоціацію, яку викликає складник позитивнооцінного експресива чи супровідного висловлювання
- 6 - Перефразування, коригування, добудова або коментування висловлення маніпулятора

Способи побудови іронічних висловлювань

Як бачимо, найбільш поширеною є побудова іронічної реакції шляхом перефразування, уточнення, доповнення або коментування висловлювання маніпулятора.

Загалом серед засобів створення іронії в реакціях на маніпулятивну тактику підвищення значимості співрозмовника виокремлюємо засоби фонетичного рівня (ідеться передусім про насмішливу інтонацію), засоби морфологічного рівня, зокрема використання форм множини замість однини (*Так вам і повірили* замість *Так вам і повірила*), використання замість займенникових форм другої особи форми множини першої особи (*Які ми горді* замість *Які ви горді*), використання імперативу (*Собі такий удайся!*), засоби лексичного рівня – гра слів, антитеза, слова з негативною конотацією в позитивнооцінних висловлюваннях, пестливі форми слів, зокрема власних назв, особливо характерні для ситуацій флірту.

Зауважимо, що іронічні висловлювання з демінутивами є реакцією на компліменти-маніпулему з пестливими формами іменників-номінацій адресата, що функціонують у ситуаціях міжгендерної комунікації, наприклад: (рецензент залицяється до актриси, що сходить у зеніт слави)

КВЯТКОВСЬКА. *Либонь <... > Бачите, я помарніла, стала незграбною, худесенькою, манесенькою <... > Он які руки стали тонюні!*

ЮРКОВИЧ (цілує вище ліктя). *Уф, рученята у вас – аж пече, як торкнешся, як самий кращий їдwab! А самі <... > Та хай його маму мордує, отут зараз умру – і вас арештують за душоубство.*

КВЯТКОВСЬКА. *Біднесенький Абрамочка! А заступатися за манюню будете?* (М. Старицький).

Прикладів із словотворчими засобами створення іронії (словоскладання, афіксація, прецедентне словотворення та парадоксальне словоскладання) в аналізованому матеріалі не зафіксовано. Типовими синтаксичними засобами вербалізації іронії в маніпулятивному дискурсі позитиву постають повтори, вигуки, що маркують подив, обурення, насмішку; асиметричні конструкції, зокрема стверджувальні, що передають заперечний зміст (*Аякже, Так вам і повірили!*), а також складні конструкції з підрядною частиною умови, наприклад: (учні хочуть зменшити свою провину перед учителькою)

– *Анжеліко Михайлівно, він (Вася. – І. Ш.) зовсім не хотів вас ударити <... > Ми вас усі дуже любимо, Анжеліко Михайлівно <... >*

– *Бачу, як любите, – [саркастично всміхається учителька]* (А. Дімаров); (дівчина асоціальної поведінки гармонізує відносини з міліцією)

– *А з яких це пір, Рожкова, я для тебе Мишаня?*

– *Ти для мене вже півроку Мишаня, не треба тут перед товаришем капітаном невинні очі робити. В мене є важлива інформація, тільки для тебе і капітана твого.*

– *Бач, Рожкова, яка ти сьогодні грамотна. Не встигла черговий раз до мене в гості залетіти, як уже в тебе інформація є* (А. Кокотюха).

Розповсюдженою в маніпулятивному дискурсі позитиву є реакція об'єкта маніпулювання у вигляді висловлювань, що маркують ствердження,

але мають питальну форму. Ідеться про риторично-питальні конструкції на зразок *Де вже нам гарнішати?, Хіба кидають у море виловлені перлини?, Хіба це добро?, Чи в тебе старшини тямуючої бракує?*, наприклад: (пан хоче найняти на роботу вродливу селянку)

– *А хто тобі, дівчино, вишиє таку гарну сорочку?* – [спитав посесор, кидаючи помаленьку гривню за гривнею на стіл].

– *Сама вишила. Хіба я маленька, щоб сама не вишила собі сорочки?* (І. Нечуй-Левицький).

До засобів створення іронії на рівні тексту в маніпулятивному дискурсі позитиву відносимо асоціативну іронію, фразеологічні одиниці, модифіковані фразеологізми та парадоксальні сполуки. Так, порівняно частотні реактивні іронічні висловлювання у вигляді фразеологізмів, наприклад: (Степан Трохимович переконає заможних сусідів стати на свій бік) [*Степан Трохимович витер хусткою лисину й промовив:*]

– *Це ти, Одарко, даремно говориш так. Тепер нема мужиків, – тепер ми всі пани. От як остаточно наладнається життя, так всі на гітарах заграємо.*

– *Поки в баби поспіють книші, то у діда не стане душі,* – [одказала балагуча Одарка] (М. Хвильовий); (циган домагається кращої ціни за свій товар)

– *Ну, скинь іще п'ятірку, то й будемо сватами.*

[Циган одразу щиросердо посмутнів.]

– *Не можу, ніяк не можу, хазяїне солодкий, бо й так гірко на душі: таких коней я і в Бога в раю перед золотим престолом навряд чи побачу. Коли б мав, жінку за них не пожалів би віддати.*

– *Умієш ти замовити зуби, та щоб після цього в печінці не кололо* (М. Стельмах). Фразеологізми, які оформлюють іронічну реакцію на комплімент-маніпулему, відзначаються поліфункціональністю: слугують не тільки наданням висловленню жартівливого тону, висміюванню певних реалій дійсності, а й виконують функції увиразнення та неформалізації мовлення, вираження непрямой оцінки явищ, а також емоційно-психічного стану мовця.

Таким чином, серед способів побудови іронічних висловлювань, що функціонують в маніпулятивному дискурсі позитиву, виокремлюються повторення-передражнювання, вираження подиву у формі вигуків, запитань, риторичних питань; побудова відповіді за асоціацією, яку викликає складник позитивнооцінного експресива чи висловлювання, що його супроводжує; перефразування, коригування, уточнення, доповнення або коментар висловлювання маніпулятора; псевдозгода та маркування згоди, побудованої на протиставленні; використання неоднозначних номінацій або номінацій-жартів для характеристики адресата. Вербалізації іронії слугують засоби фонетичного, лексичного, морфологічного та синтаксичного рівнів, а також засоби створення іронії на рівні тексту. Перспективу подальших наукових студій становить вивчення особливостей прояву іронії в реакціях на інші комунікативні маніпулятивні тактики.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Карасик В. И.** Языковые ключи. Волгоград : Парадигма, 2007. 520 с. 2. **Лазарева М. Е.** Языковые средства выражения иронии на материале норвежских публицистических текстов: дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. М., 2005. 198 с. 3. **Лимарева Т. Ф.** Прагматический аспект иронии. *Современные проблемы школьной и вузовской педагогики.* М.-Краснодар, 1998. С. 212-219. 4. **Печенкина П. Е., Васильева С. Л.** Языковые средства реализации иронии в политическом медиа-дискурсе. *Филологические науки. Вопросы теории и практики.* Тамбов : Грамота, 2014. № 4 (34) : в 3-х ч. Ч. 1. С. 171-174. 5. **Походня С. И.** Языковые виды и средства реализации иронии. К. : Наукова думка, 1989. 218 с. 6. **Чучи Н. Н.** Парадоксы интерпретации «иронического текста». Понимание и интерпретация текста. Тверь, 1994. С. 123-129. 7. **Шилихина К. М.** Метафора и ирония. *Вестник ВГУ. Серия : лингвистика и межкультурная коммуникация.* 2009. № 2. С. 39-42. 8. **Шкіцька І. Ю.** Маніпулятивні тактики позитиву : лінгвістичний аспект : монографія / За наук. ред. проф. В. М. Бріцина. К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. 440 с. : іл. 9. **Colebrook С.** Irony : The New Critical Idiom. Taylor & Francis e-Library, 2005. 191 p. 10. **Irony in Language and Thought.** A Cognitive Science Reader / ed. by H. L. Colston and R.W. Gibbs ; Lawrence Erlbaum Associates. New York ; London, 2007. 619 p. 10. **Kreuz R. J., Link K. E.** Asymmetries in the Use of Verbal Irony. *Journal of Language and Social Psychology.* Vol. 21. № 2, June 2002. P. 127-143. 11. **Partington A.** Phrasal irony: Its form, function and exploitation. *Journal of pragmatics.* Vol. 43. 2011. P. 1786-1888.

Шкіцька Ірина Юріївна – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри документознавства, інформаційної діяльності та українознавства, Тернопільський національний економічний університет. Вул. Львівська, 11, м. Тернопіль, 46020, Україна.

tel: +38(097)9686541

E-mail: academ@tane.edu.ua

E-mail: i.shkitska@gmail.com,

ORCID <http://orcid.org/0000-0002-0252-8111>

Shkitska Iryna Yuriivna – Doctor of Philology, Associate Professor of the Documentary Studies, Information and Ukrainian Studies Department, Ternopil National Economic University. Lvivska Str. 11, Ternopil, 46020, Ukraine.